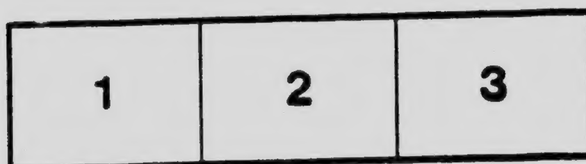
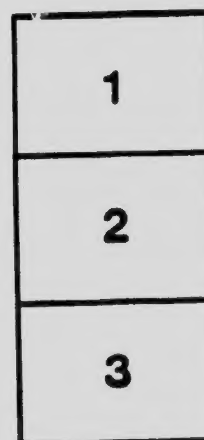
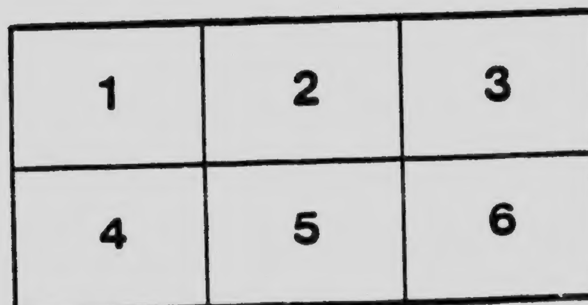

1
2
3

1
2
3

1
2
3
4
5
6

Лист шинкаря до чорта

з відповідю

і иньші оповіданя.

[illegible] РІЖНИХ АВТОРІВ І ОПОВІДАНЬ НАРОДНИХ НАПИСАВ

П. І. БОЖИК.

Ціна 15 центів.

[illegible]
Накладом Руської Книгарні, 435 [illegible]
[illegible], Ман.

В друкарні „Канад. Фармера"

Добра книжка єсть для кождого найлучшим приятелем.

Що Ви читаєте?

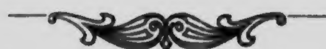
Кождий повинен читати сі дуже гарні книжки, що можна дістати в Рускій Книгарні в Вінніпеґу:

ГРУШЕВСЬКИЙ:	Про старі часи на Україні	30 ц.
"	Оповідання	40 ц.
ФРАНКО:	Абу-касемові капці, араб. казка	30 ц.
"	Вибір декламацій	25 ц.
"	Великий шум	60 ц.
"	Захар Беркут, в гарній опр.	75 ц.
"	Коваль Бассім, "	80 ц.
"	Полуйка "	70 ц.
"	Сім казок "	70 ц.
"	Місія, чума, казки і сатири	1·30
"	Лис Микита, казка	50 ц.
	в оправі	65 ц.
"	Коли ще звірі говорили, казка	40 ц.
"	Без праці, казка	20 ц.
"	Збірник творів, т. I.	75 ц.
"	" II.	75 ц.
"	" III.	75 ц.
"	" всі три томи	2·00
"	Semper Tiro. Поезії в гарній оправі	60 ц.
"	Boa Constrictor (Вуж душитель)	1·00
ДРАГОМАНОВ:	Євангельська віра	5 ц.
"	Рай і поступ	55 ц.
ТОЛСТОЙ:	Відроджене, 3 томи, в гарн. опр.	2·00
"	Кавказькі оповідання	45 ц.
"	Крайцерова соната	40 ц.
"	Севастопольські оповідання	7[illegible] ц.
"	Казаки	1·10

Лист шинкаря до чорта

З ВІДПОВІДИЮ

і иньші оповіданя.

ПІСЛЯ РІЖНИХ АВТОРІВ І ОПОВІДАНЬ НАРОДНИХ.

ЧАПИСАВ

П. І. БОЖИК.

З друкарні „Канадийского Фармера“, Вінніпег.

ДО ПЕРШОГО ВИДАНЯ.

Пускаючи сю книжочку у сьвіт між люди, запримічую, що она є в части користна нашому народови а особливо молодіжи. Перше: „Лист шинкара до чорта і відповідь“ користні тим, що виводять по змозі той факт, що є руїною матеріяльною і моралї, власне тим людям, що вживають напитків кріпких на всяких сходинах більше або меньше. Поважаний читач запримітить певно, що дійсно оно між нашим народом буває так, і старати ся ме бодай в части, щоби усунути се з поміж свого любимого народа. „Оповіданя народні“ — леґенди — котрі я отсе зібрав між людьми, переходять від уст до уст в народі; они также користні не лиш молодіжи а по части й старшим людям. До них прислухують ся старші люди, а слухаючи забувають хоть на часинку о своїм горю і недостатках. Дїти котрі уміють троха читати, читають сї річи любійше нїж иньші хотьби навіть і найполезнійші книжки. Сим они отже впоюють в собі любов до читаня і виробляють систему як запамятувати і иньші хосенні річи.

Оповідати або читати, не лише на нашій мові, а й на иньших мовах, нї що иньше як котрий будь інструмент або приряд що ріжнить ся ліпшостию в по-

рівнаню одного з другим. Приміром: оден може оповідати добре, другий ліпше, иньший ще ліпше. Так само і писати: пишуть гарно і пишуть гарнійше.

Я не могу хвалити ся гарним висловом річий і вивести в нашій літературній мові так гарно як сего она вимагає, однак над сим не зупиняюсь! Бо пишучи се, надіюсь, що всякий читаючий отсей жмиток речень запримітить певно, що ними не розстроюю братню любов, сьвятість та мораль в народі своїм, а радше стараюсь по змозї сим-тим піддержати те, що користне нашому люду і вбити все те негідне, через що гасне в народі мораль, честь і добробит.

Єсли ми не візьмем ся до праці на народній ниві зглядом поліпшеня нашого брата, то чекає нас очевидячки жебрача торба! Іменно наші брати — робітники, що денно пропуцовують легонько але тяжко запрацьований гріш на напитках і т. и., не знають як завтра стояти муть з простертою рукою по милостиню, просячи у чужих людий в кождім місті. Тож молю всїх відчуваючих горе нищого брата, причинити ся до праці над його недолею яка через його необачність ширить ся без упину. За се люди хвалитимуть працюючих і Бог благословити-ме працю.

П. І. Божик.

Лист шинкаря до чорта.

,,До Його Люципирскої власти і всего пекольного табору в справі спільної праці на поли людства!“

Повідомляю Люципира і весь пекольний табор, що я отворив склад з ріжними напитками: вином, пивом і горілкою, і так штучно з‘умів заправити марфу, що хто тільки раз покуштує сього трунку, то він не покине його і лиш в ньому находити-ме осолоду. Отже ціль моя, щоби з‘єднати до напитку як найбільше людий і забрати від них все що они мають: гроші, худобу, поле і все, тож конечно треба щоб они як найчисленнійше заходили до мого складу. А твоя річ робити, щоб вони чинили переступства повняли гріх перед Богом, почім слідувалиб їхні тіла і душі в твої руки. Я вважаю, що нам треба злучити ся до купи і справа вийде гладко як по маслї; для того ж конечно нам завязати спілку. І так: ти до мене провадь перше всего молодіж, а я постараюсь так збунтувати її, щоб відверталась від послуху своїх родичів, та не ішли за кличем моралїв і добрих діл, а щоби плекали в собі упадок чести і сьвятости, та будували собою найпостиднійші товариства і найгірший переступ закону Божого. Се перша і найважнійша точка, щоб нам завабити сю верству до пяньства, а певно користаєм із сего я і ти. Бо на чім

же полягає більша вага людського розвитку, як не на молодіжи? Молодіж зіпсувати, бо она немов підвалина під будинком, а тоді під'упаде весь людський рід морально і духовно. Она тоді не буде корити ся старшим людям, і науки Христової не буде слухати. Сьвятість і добрі звичаї она кине об землю і в неї се не буде нич,—мізерія та глупість от що буде. В церков ходити не будуть, коли правити меть ся слово найбільшої врочисти, тоді они будуть грати в карти, сьпівати скверні пісні, та приговорювати пусті слова, від яких встидно християнському імени, словом таке чинити муть, що послідне та нікчемне. Біблія в них не буде цінною книжкою, а книжки переповнені глупостями будуть в них осолодою. Зле діло в них буде добре, а добре — зле, буде в них підлотою. Они хапнуть ся послідної мізерії. За той предмет возмуть ся, що погубить їх. Деморалізація, як тісто на дріжжу, рости ме, доми роспусти побільшать ся. Крадіж, убійство, ненавість і шахрайство загорнуть під себе більшість людства. Они відцурають ся своєї рідні, батьків і материй, братів і сестер, ними встидатимуть ся. Своє рідне їм обридне, а чужого не вгонять—лишуть ся ні на сім, ні на тім. Се буде причина мого трунку! Отже коли так поступлять із замолоду то без сумніву і на старість так чинити муть, а на решті всї они у твоїй пащі опинять ся через заслуги злих діл.

Родичі через злий поступ дітий впадуть у торбуту і також приходити муть до мого складу, щоби на-

пити ся трунку, а котріб хотіли тверезо жити, тих ти намовляй, щоби приходили до мене. Я до них як брат заговорю, прихильно заманю солодкими словами, вдам перед ними, що приятель я їх, і так загорнимо цілий загал людства. Мій напиток не тільки що забере від них гроші, поле і весь їх заробіток, а спине також все те, що прямує до всякої доброї мети—до просьвітного розвою. Всякий моральний розвій се колода перед деморалізацією, але в сей спосіб він буде приспаний в них. Про школу їм буде байдуже; она в них буде першим і найбільшим ворогом в їх очах. Церкви їм тоді не буде треба, скажуть, що без неї буде їм добре; попи її видумали — так скажуть — бо звідси пливе струєю дійсна правда, а проти всякої правди они виступати муть. Читальні або иньші добрі заведеня їм і на думці не будуть. Їхні діти рости муть без науки, а про домашне виховане они і понятя не матимуть, бо родичам буде байдуже щоб діти мали домашню науку, они будуть перекидати ся в хаті без встиду гидкими словами в присутности дітий, котрі се безусловно переймуть. Весіля, хрестини, празники чи иньші сходини, всегда будуть відбувати ся із напитками. Я певний того, що навіть родичі малим дітям при грудях давати муть пити. А если би якась одиниця не хотіла пити, жилаб тверезо і навчала добре своїх дітий і як що ти не зможеш наклонити її на нашу сторону, то намовляй тих людий що пють, щоби ті їх підмовляли. Не поминай причинити ся намовою

навіть і вчених людий, щоби й они пили. Судовим і всяким иньшим ученим най запахне також чарка, бо нисші кляси людий на них позирати муть і брати приклад із них, тож коло них на мою думку працюй. Отже коли більшість людий пити ме, то я збогачусь їхними маєтками, а ти ділами які они чинити муть бо знаєш, що по тверезому тільки гріха не вчинять, що по пяному і хоть що хочеш кажи, то дорога до твого царства мусить бути всипана гріхами а пяньство як сам знаєш кінчить ся убійством, рабівництвом, злодійством, шахрайством і прелюбодійством. Звичайно на тім кінчить ся, що приводить до гріха, а гріх се твої овочі без котрих ти не маєш найменьшого права до людий. Тож працюймо спільно, а користь буде тобі і менї.

Очікую нетерпеливо на відповідь в справі помочи взглядом лапаня людий в наші сіти.

Остаюсь з поважанем

Властитель складу напитків.

ВІДПОВІДЬ.

,,Доброзичливий приятелю і дорадниче мій зглядом обставин скріпити моє пекольне царство і наповнити пропасть огненну людськими душами!

В імя нашого начальства, що до єдности і спільної праці, щоб загорнути нам весь людський рід,

позволю собі сказати отсим кілька слів в відносинах до твої пропозиції і моїх поглядів в справі загорненя людий в наші сіти.

З щирого серця і радної души годжу ся на твої погляди і пропозицію в сій справі, позаяк чимало вже глядав за людиною котраби була склонної вдачі такої саме як ти, щоби так хитро вмів придумати способи зглядом лапаня людства — і не міг знайти. Вправдї твій трунок причина всего злочину і упадку моралїв і духового житя. Я, і сам гонив ся думками як голоден лев з розявленою пащею за здобичею, і не міг нич придумати щоб було згубою для людий, і всї мої заходи не принесли великого успіха по собі.

В справі злочиньств я висилав демона — найхитрійшого чортягу, одного найлучшого із нашого табору, щоби підмовляв людий до мордерств і правда, з'умів немало преобріти сим чином людських душ, але однако не годен був знищувати весь загал. Рівночасно висилав демона в справі позбути людий від чести а завести розпусту і ненавість, та щоби він змів з лиця землї людську мораль в загалї. Сей таксамеж зробив богато беззаконя між людьми. Підмовив він молодців, що звели з дороги чесних, невинних дївчат і знівичели їх, але не всїх. І хоть они були без чести, всеж таки не погибли з гріхом душевним а то через ласку Христа, мого найбільшого ворога, задля причини що були тверезими і що каялись, стали ся ревними послїдователями Його царства. На се я не звертав найменьшої ваги, що люди не всї

попали в гріх, а все таки вислав демона щоби підмовляв людиї до заздрости земних скарбів, а навіть сам він в золоті їм появляв ся, тож і се не принесло численних успіхів. Правда, люди знинавиділи одні других задля маєтків, бо всякиї хотів мати більше ніж другиї. Господь за се, що они зненавиділи одні других, післав на них кару. Взялась між людьми зараза, вибухла віїна, до того ще й голод наступив. Люди сего страшились і почали о поміч вдаватись до Бога а не до роскошиї. Погинуло немало на віїні але не всї они впали в огненниї ад, а тільки ті, що не хотїли каяти ся, отже небо так богато зискало як пекло, а може й більше.

Через наслідок моїх невдач здобути собі більше царство як Бог, серце моє почало охолодати, бо бачу в сему можливість упадку мого царства в загалї. Сей неповід вдачі не на мою руку, лежить власне в поступі книжки Євангелія. Ся книжка таки очевидячки рве із моїх рук множество людських душ. Коби менї яким чином мож її дістати в руки, так бих її зробив аминь в тім моменті, та не мож дістати ніяким способом, бо в ніи містить ся множество невичерпаних Божих правд до котрих чортязі анї руш дістати ся, — там щось надсьвяте над цілиї сьвіт містить ся в ніи.

Однак я духом не впадаю. Пробував нераз бачно приложити своїх ріжних заходів до праці, щоби загорнути під себе все людство, то й тепер із тобою пічну спілку з охотою. І правду кажу, що коли твій

ва до него, їм обридне всяка сьвятість та мораль. Тоді ми тішити ся будемо оба; ти тим, що загорнеш від них весь їх заробіток, а я тим, що їх діло буде вдоволяти моє бажане, за котрим гонюсь цілї віки.

Кінчу лист з надією, що наша спілка буде безконечна і зробить найбільший поступ злих діл на всему крузї землї.

Підписують ся твій друг

Люципир
і весь пекольний табор.

До чого довело Гриця пянсьтво.

Вже не можна краще жити
Як горілку, пиво пити;
Чим Гриць більше попивав,
Більше мудрости сягав.
Як підтрубив собі добре
То тверезі так не годні,
Нї сьпівати, нї гуляти,
Нї мудрого так сказати.
Голос в него як віз репить,
А чуприна як дріт стремить,
Наче-б вітер роздув гирю,
Не становить ся нї хвилї.
А гуляє не аби як,
Ноги ходять нї сяк, нї так.

Або як тоді що скаже,
Навіть богато не важе.

Засе любить Гриця Сура,
Бо в него добра натура
Бо коли він гроші має
Зараз за горілку дає.
Гриць у корчму як вступає
Жиди честь йому віддають.
Пейсатенький грубий Мойше
Кричить: ,,Кікстп, Суре, ідуть гости!"
Рухля каправа вже знає,
Зайде у шинок й питає:
,,Що хотіли пане ґаздо,
Пива, горілки чи ще що?
Ми на перед отсе знали,
Всїх напитків пристарали;
Я вам наллю повну кварту
Бо чую що вам і варто;
Люди у нас говорили,
Всї, як оден, вас хвалили.
Старого війта хтять скидати
А вам палицю віддати.
І наш кагал не від того
Потвердив, ви варта с..о.
— Ох, коби так мої дїти
Могли чесно з людьми жити!"

Гриць почув речі жидівки,
Купив богато горілки.

Скликав людий котрих він знав
І в сей спосіб війтом зістав.
Наш Гриць тепер вже війтує,
Що ночи в корчмі ночує;
Ранком домів він вертає
Жінку й дітий розганяє.
Так пив він не одную,—добу
Пропив поле і худобу,
Люди з війтівства нагнали,
Жиди за довг хату взяли.
Тепер нема за що пити,
Хліба ні за що купити.

* * *

Серед дороги стоїть Ґриць і говорить сам до себе:

— Що я наробив, що пропив маєток?
Навіть по пяному свою жінку вбив;
Двоє дітий люди взяли, троє з голоду померли,
А одно я задушив!
Не знав ґаздувати як ще мав маєток
А тепер на старість лиха доля жде.
Не маю притулку, ані в що одітись
Усякий пянюгу від хати жене.
Проклята мати що мене вродила,
Чому не навчила як на сьвіті жить,
Чому не сказала яка доля буде
Єсли не з'умію з майном ся числить.
Хиба сей сьвіт батько, судьба моя ненька
Де я тепер дінусь в сьвіті, сирота?
Цькують собаками, в хату не пускають,

Що їв, де спав, про се ніхто не спита!
Таки й не спитають бо гонять від хати,
Усї пянюгою так мене зовуть;
А Жиди що взяли спадщину і хату
Коли до них прийду, з хати на двір бють.
Пропала надія, вже на всьо пропала,
Бо ніхто помочи менї не дає;
Ходжу сиротою по під чужі плоти,
Хатїв би загинуть — Бог смерть не дає.
А може прибуде смерть коли до мене
Она тільки душу грішную возьме,
А тїло розгниесь, або з'їдять птахи,
З людий ніхто мене і не погребе.
Всякому обрид я за неправе дїло,
За те що сам не знав як ся шанувать;
Пропив де що було, Жидам дав, пів дармо,
Тепер на розпустї прийде ся вмерать....

Вітер дув сердито, вогкий та холодний,
Висохлим в діброві листом шелестів
А он, під окопом, Гриць бідний зложив ся,
Приходять до його а він вже зомлїв....

Розлука з чаркою.

Чарко! ми розлучаемо ся. Ми, котрі жили довгий час разом і були нерозлучні товариші. Ти знаєш, я тебе любив, чарко, я любив тебе більше як свою

жену і дітий своїх, я любив тебе над все у моїм житю. Я любив тебе так, як отець любить свою перводну дитину; як мати любить свою дитину у себе на руках. Моя любов була до тебе, чарко, більша як до чого иньного, більша як доброго пастиря до свого стада; я любив тебе більше як пильний ученик любить свою книжку, ось так я тебе любив, чарко! Моя любов була до тебе більша як артист має до свого образа. Я любив тебе більше всїх окрас сьвіта, більше як своє житє. Ти сама знаєш що я любив тебе дуже. Щоби покинути тебе мене не перемогли прозьби моїх приятелів, ани мого бітия, ні благаня моєї жени, ні сльози моїх невинних дітий, не відвернули мене від тебе; ти знаєш що я тебе любив! Я думав що і ти мене так любила, як я тебе, чарко. О, чарко! ти любиш мене, але не так як я тебе. Ти любиш мене, се правда, але так як кіт любить мишку, як сокіл любить слабу птичку, як вовк любить ягнятко і як дявол любить людські души, так і ти мена любиш! О, чарко, ти обіцяла ти мені здоровле а дала(сь) мені невиличиму хорість, висушилась мою кров; обіцялась мені богатство а одїлась мене в брудні і подерті лахи, пустилась мене обдертим у сьвіт на сьміх добрим людим; ти обіцяла мені радість, але зробилась мене нещаславим, як по вогні, як маленька дитина по родичах. Через тебе мушу плакати ціле моє житє; ти затримала мене зavше дома тоді, коли треба менї було бути [illegible]им і бодрим, коли треба було робити для себе і [illegible]дїї; ти відводила мене від сну тоді, коли треба було менї іти

спати. О, чарко, чарко, що ти зробила зі мною? Я потратив через тебе все: стратив честь перед людьми, стратив маєток! Верни мені мій веселий дім; верни мені моїх, через тебе опущених любих дітий; верни мені нещасную, з розбитим серцем, мою любу невинну жінку. Верни мені старого, сивого і передчасно умершого вітця, котрому ти була через мене причиною смерти, котрого я через тебе погріб. Верни мені і матір мою, бо через осолоду мою до тебе, она завчасу померла. Верни мені мою успішну і блажену працю, котра робила нашу родину щасливою. Ти її забрала, ти мене жебраком у сьвіт пустила. Я сотворив через тебе великий гріх перед Богом. Верни мені надію на страчену через тебе вітчину небесну, від котрої я відступив. Возьми мою лису і поранену голову, возьми від мене нервову і прагнющу горячу жажду, котра як демон мучить житє моє. Возьми від мене ту неспокійну совість, відміни страшний її погляд для мене про вічний суд. О, чарко, чи ти можеш відмінити справедливий присуд Всемогучого і скрізь присутного Бога, котрий сказав: „Ніякий пяниця не ввійде до царства небесного“? Чи можеш вибавити мене від страшної кари Божої? Ні, чарко, ні! Ти не в силї зробити се. Ти лиш до гріха приводиш а не до праведности. Гет від мене приятелько пекла! Гет від мене сьвященнику беззаконія і Луципирю! Твоє місце приналежности в пеклї, котре приготоване диявону і ангелам его. Колись я тебе любив, але тепер ненавижу тебе. Ти лиходійниця, ти ширителька зла, ти убійниця

сьвіта, ти нещастє людий, через тебе кримінали наповнені людьми, через тебе тихо люди терплять; через тебе лихо коїть ся на сьвіті. Тепер ти для мене противна, як для діявола чесний, богобоязнений чоловік; але люблю моєго Господа Бога, котрий вибавив мене з твоїх ворожих сіток, бо сіть твоя се сіть діявольска. Прощай, чарко, тепер я свобідний від тебе, бо вже з тобою розлучив ся на віки віков!

ПОГЛЯД ПРАВИТЕЛЬСТВА НА АЛКОГОЛІЗМ ТА ЯК НАМ ЙОГО УНИКАТИ.

Пишучи або оповідаючи се або те, про горівку та про кріпкі напитки взагалї, доходимо до того переконаня, що більше лиха коїть ся між людьми через напитки нїж через що иньше. Бійки на сходинах стають ся за помочию горілки; утрата маєтку і здоровля, в сьому також її причина, як також веде до крадїжи, до прелюбодійства і всякі иньші причини бувають з пияньства. Продаж голосів при виборах та підтримуванє всякої драни у полїтиці, в сьому горілка замащує очи перед сьвітлом. Отже кудиб ми не оглянулись, находимо те, що горілка є жерело всего зла, она убиток чести, моралів і всего розвитку всюди. Поглядаючи на се наші люди, і прислухуючи ся начеркам против пияньства, стали на дорозі непорозуміня. Они кажуть: тут учать проти пияньства, ганблять і карають за него, а там знова по-

зволяють ставити ґоральні і пивоварні і дозволяєсь відкривати корчми і шинки кождому, хто лиш корчму або шинк удержати може, і то як по містах, місточках так і по селах.

Се правда. Але треба завважити що ми люди — ми нарід; між нами треба порядку, а щоби його піддтримати треба не мало грошиї і сї гроші потягають із народа. За мало тих грошиї що нарід платить податки від землї, тому правительство пустило в рух ґоральні і пивоварні щоби з сего зискати мілїони і з тебе брати і сестро хіснувати в якиї би се спосіб не було. Нам не треба говорити так як многі не раз кажуть: — Коли є напитки то пити їх, та що без них ми обійти ся не можимо, бо є люди що не пють кріпких напитків і їм живеть ся з певностию лїпше як тим що пють. Хто так швидко тратє свою працю як не тоиї, що пиячить? Хто тратить честь? Хто кару платить за пияньство як не тоиї, що пє? Хто сидить в запертї більшістю від тих, що алкоголю вживають? Кого жандарми та полїцїї поличкують як не пяниць? В кого дїти так не гарно виховані як не в тих, що пють? На кого чесні люди пальцями показують як не на пяниць? Алькоголїзм се марнота людськости, се причина зла, се жерело лиха! Примiром, як би правительство знесло алькоголїзм, сим зробило би людиї тверезими, уменьшило би сумні наслїдки що чинять ся через пиятику. Але оно се не зробить, бо нарід рветь ся до алькоголїзму більше ніж до свого власного добробиту і се дуже на руки зискати величезні доходи.

Алкоголїзм се для тебе, брате і сестро, сїть. Се твій убійник!

Щоби увійти сего страшного ворога, не треба питати чому правительство не знесе продаж алькоголю. Колиб ся верства людий, що піддасть ся алькоголїзмови так забогато преобрітала яким чином майна як тратить, то яка користь булаб правительству? Хиба не така сама як із тих що тепер з тебе зискають, і чи не все се одно правительству? Правительству тільки розходить ся о тее: щоб дохід мати, але чи се мають нисшої верстви люди обдирати висшу та платити акциз правительству за алькоголї, чи висша нисшу, і чи Русини займуть ся пропинаціями, чи Нїмцї або Поляки, — що правительству до сего? Правительству тільки доходу треба!

Питане, щоби усунути алькоголї, сягає дуже далеко і трудне до розвязки. Хиба лишаєть ся до понятя зглядом алькоголїв се, що ними ширше умні люди збогачують ся а менше умні видають за алькоголї свою кервавицю та ще терплять в додаток нечесть в очах умного сьвіта. Правду кажучи, як поглядають на наших братів тут в Америцї Анґлїйцї або иньші цивілїзовані народи, що вміють числити ся зі всячиною в порівнаню до наших братів робітників-нуждарів, що не вміють оглядати ся, як кажуть, на заднї колеса, а тратять свій заробіток і також людське зване своєї дорогої народности.

Ми не хочемо переступати далеко, що до вчинків нашого народа яке зпричиняє алькоголь, а завважуєм: чи мало ґрунтів в старім краю опинилось в руках

арендарів через пиятику а навіть вигнало їх сюди на чужину. Сльози з очий котять ся з жалю, поглядаючи на наш дорогий нарід та його сучасне житє і поступок лихих дїй зглядом пиятики і хоче ся сказати, що власне через пиятику наш нарід славянський — нарід славний — вже втратив се чесне імя от тут в Америцї і на жаль як завтра побачиш своїх братів з простертими руками за милостинею на кождім розї, у кождім місті Америки. Ся воля серед котрої они гуляють не думаючи замолоду, принесе їм певно жебрачу торбу! Не мене се необачних молодиків так як не менає нікого смерть!

Богато людий кажуть, що они не вживають кріпких напитків понад силу і не тратять богато своєї працї. Однак ми всюда подибуєм, що хто пе, того бодай раз в житю алькоголь поборить, приведе до втрати його працї і до нечести, що противить ся людському званю, в очах обачних людий сьвіта.

Нарештї скажемо, що народ зовсїм обійшов би ся без алькоголів навіть тодї, колиби алькоголї не приводили людий до діянь сумних наслїдків, а то бачимо, що люди котрі пють, мають великі втрати через пиятику, а проте не кладуть найменьшої ваги на свою втрату. І не знати як семулиху запобічи і чи братися з тиха чи грізно до усуненя сего зла; та якою наукою виступати проти сего?

На нашу думку лишає ся одна рада: закладати товариства тверезости і в сей спосіб гуртувати людий. Коли будуть они при таких товаришских схо-

динах черпати науку і пізнавати свої блуди, перестануть ходити в корчми та шинки по своїй волї і ухилять ся від пиятики. З засади не треба пити кріпких напитків, а найлїпше щоби в журбі посїчали однї других і розговорювали турботні думки людини журливої.

Такі товариства тверезости як також читальнї і иньші тверезі сходини, повинни закладати ся всюди. Они обходять ся з малими вкладками а користь від іх не аби яка. В нас на жаль — хотївши порівнати такі сходини з другими народами — є дуже мало; надія на Бога і працю одиниць, що трудять ся по части в народї на його користь, з часом побільшить ся і цїль для народного добра буде бодай по части осягнена. Тільки сьміло берім ся за дїло на користь свому народу і чим хто може принести користь, най приносить!

Невчений лїкар.

В часї якої будь суперечки, жінка називала свого мужа лїкарем, хоть він не мав навіть найменьшого понятя о лїченю хороб. Про се знали сусїди. Та стало ся, щоб в царя сего краю одиначка донька вдавилась кісткою з риби і найвченїйші знатоки лїкарі не могли помочи сїй нещаснїй дївчинї. Цар, бажаючи уратувати своє улюблене дитє, розголосив по краю що всякий хто має яку таку практику лїкарську, явив ся до його донечки, а хто не зхоче прийти, то-

го силою приставити. Сей чоловяга, що його жінка прозивала лікарем, під сей час лихо обходив ся з сусідами і они обявили властям, що він є лікар. Він не хотів явити ся добровільно до хорої дівчини бо знав, що він не лікар, а що зовуть його лікарем, се тільки через жену. Власти таки силою взяли його до хорої дівчини. Тут треба було показати бодай що то, що вміє, бо інакше карати муть. Він приказав людям що були коло хорої, вийти з кімнати і приступивши до дівчини почав її скоботати. За той час нім його бадання до неї дійшло, уплило часу не мало, отже гістка виповзла на верх. Сей случай приніс не мало радости царському двору, а лікаря признано найлїпшим знатоком лікарським в краю.

Лікар був з него тепер лікар. На всю губу лікар. Про його рознесла ся слава по всему краю. Говорили що нема по нему лікаря. А він тільки лиш вздихав тяжко як коло него панство аспетувало бо знав, що нічогісенько не знає зглядом лїченя. Цар радував ся ним і мав повну надію що він не мало людий приведе до здоровля в його краю. Тепер взяли його до больниці (шпиталя) до хорих і мав він тут заняти ся лїченєм. Він не знав що йому робити, лїчити не знає, а втїчи не було як. Наконец придумав от що: Приказав щоби не входив ніхто з лікарів враз з ним в больницю але війшов сам. Він сказав до хорих, що для них лишає ся тільки оден лік щоб спалити одного з найслабших живцем, а попіл з тіла давати иньшим пити три рази в день з водою і се усуне всяку недугу, а коли се не поможе треба па-

лити й иньших! Тепер почав питати хорих одного по другім, хто з них слабший щоби спалити — слабого не було. Так він перейшов всї відділи больничого двору з сим питанєм і не знайшов нікого в тяжкій недузї. Хорих більше половина таки сеї днини пішли домів, а решта заявила, що по двох — трох днях опустять больницю, підуть домів бо чують, що з його приходом їм стає лекше. Цар і иньші лїкарі як побачили кілько він за оден день вилїчив людий, скаазли: „Се справдї лїкар!“

Покинули убійство.

Було се на острові фінляндського заливу. Кілька десять лїт тому назад, в Росії жив великий розбишак. Він убивав людий цїле своє житє. Він не був учений а проте знав кромі россійского язика мову фінську. Він не голив бороду а коли йшов на свою здобич одївав ся в рясу сьвященичу, брав в руки валїзу з книжками, хоть читати не знав, і так йшов. Він удовав сьвященика в часї збродниярств і через се нїхто не міг вислїдити його ремесла. Раз йому захотїлось відвідати фінляндський край. Перевозили його через залив два брати Фінлянди, що жили на однім з сих островів. (На сему заливі є много островів порозкиданих так, що від одного до другого треба їхати пів дня, день або й більше; на них живуть люди занимаючись головно риболовством). Відїхавши

кусок дороги від берега, керманичі почали радитись втопити пасажира, бо думали, що в него у валїзї є гроші або иньші дорогоцїнности. Він почув сю балачку, котра очевидячки мала закінчитись його житєм, вдарив на него жах і він зараз почав каяти ся за свої злі вчинки, бо трафив на таких людий як він сам. Сї також були убійники. Щоби увійти смерти, він отворив валїзу і передоймав книжки з неї на поміст, то знов укладав до валїзи, показуючи в сей спосіб, що в него нема нич їм придатного як се они думали. Керманичі побачили книжки і сказали: „Се сьвященик, не кидаймо його у воду а возьмім домів та най він нашій мамі проповідує слово Боже".

На другий день лише зазоріло, господиня одїлась врочисто, припрятала бурдей, побудила синів і ожидали проповідника. Она не чула проповіди звиш 50 літ а сини також давненько не чули проповідника.

Проповідник зробив велике вражінє на слухачів. Він хотяй до сих пор не бояв ся Бога, а тепер почув в собі якусь невисказну силу Божу, що склонила його і слухаючих до великої боязни. Він добре бачив що сї поповнили на многих убійство, так як і він.

Розбишак, як вже видно з його житя, проповіди нїколи не чув а заняв ся такою проповідию яку чув у своїм серцю і души. Він взносив очи до неба вздихав сердечно і говорив те, що чув на своїй совісти. Проповідь ся спонукала убійників покаяти ся і покинути грішне дїло яке чинили до тепер. Они поли-

шили острів та заняли ся чесною працею де инде. І розбишак покаяв ся, більше не вбивав. Жив чесно.

Повісили безвинно.

Було се під осінь, підчас сіяня озимини. Властитель сіл — Бог знає як там його звали — їздив з фірманом по полю оглядати свою ріллю чи готова під засів. Він побачив у віддаленю чоловіка з сівою на плечах, що розбрискував зерно по своїй ріли. Він доходив з сівою до дороги. Кидав хвильку раз пораз зерном, потім положив сіву на ріллю, застановлюв ся на якийсь час і знов кидає і знов перестає. Пан се заприміти. А приїхавши до рільника близше поспитав, чому він не сіє як звичайно але перестає? Пан думав що рільник слабий або ледащий до роботи. „Се зерно котре я мав би викидати в хвилї коли не кидаю, не принесе менї найменшої користи — сказав рільник — бо сю частицю мають птахи поклевати, миши поїсти, на землю висипати, а так як мене бачите що роблю, кождісенькє зерно принесе користь звичайну". Пан здивував ся почувши се і спитав знову: — Хиба ти знаєш коли помреш? — Так відповів рільник: „Я помру на саме Різдво". — А коли я? — поспитав пан. „Пан помруть на Великден". — А коли мій фірман? „Фірмана Зеленої Неділї повісять за крадїж" — відповів рільник. Пан записав його імя і поїхав дальше.

Надійшли Різдвяні сьвята. Пан сказав фірманови запрячи коні до залубень і поїхати до села де жив рільник, довідати ся чи він справді помер чи жиє. Приїхали біля його воріт аж тут в него бинкет, пють, їдять та музика приграє йому; зовсїм неподібно на смерть.

З вітеіля був гарний кусок дороги до села панських дібр так, що коні таки добре протропались прибігчи сюда, і они заїхали в гостинницю переночити на хвильку та перекинути голод. В гостинницю вбіг якийсь чоловік, кажучи, що сей хлоп задля котрого пан приїхав, помер. Бинкет він справив власне на то, щоби при своїх товаришах умерти. Пан, щоби переконати ся, вмисно пішов до помершого і побачив на власні очи на катофельцї труна.

Зближав ся Великдень. Пан нї про що нньше не думав тільки про смерть. Він тремає у себе лїкаря думаючи, що за його помочию заощадить здоровлє і смерть перейде. Ось вже і Великдень, пан здоров. Дворяне понесли в церков паску сьвятити, — пан не хоріє. Мабуть збрехав хлоп про мою смерть — думав собі пан — я здоров, від мене смерть далеко. Вже і паски пренесено домів, приладжено на стіл, — пан здоров. Сіли їсти. Пан іно вкусив сьвяченого, але не проликнув, він вдавив ся. Його поховано а фірман розчитав ся з служби і пішов домів.

Фірман жалував дуже. Помер рільник що предсказав собі і панови смерть — помер і пан, але їхня смерть була чесна, завіщо мене вішатимуть? Я-ж не провинив ся до сих пор нї в чому; я її дальі так

обходити ся буду, щоб не було на мене ніяких причин — думав фірман — і жив чесно

Насніли Зелені Сьвята. Фірман без вини. Збрехав рільник про мою смерть — думав фірман - я не винен ні в чому, за щож мене віншатимуть? Але се правда що рільник про свою і панову смерть знав добре. Я піду побачити те жито що він сіяв, оно має бути гарне. Пішов.

Жито на сій ниві вже оддалїк відріжняло ся від других озимин. Гарне аж очи бере до себе. Велике, густе і колосисте. Рівне як ножицями втяв. Велике в стебло і густе. Прийшов аж на ниву. Він любував ся ним. І, щоби приглянути ся колосям, зробив крок оден і другий з дороги в пашню, лапав стебла рукою, то знов чернав. Нараз кількох людий гугульк з пашнї і злапали фірмана. — „Еге! то се ти паничу викрав скорбоню з грішми з нашої церкви, сховав у жито а тепер прийшов щоб забрати з вїлеїля і втїчи дальше?!“ Злапали невинного фірмана, увязнили і повісили помимо того, що він не викрав гроші але хто иньший.

Мудрий війт.

Було се колись, оден пан позичив у другого пана гроші. Услівє було таке: „Довжник мав принести гроші властителю в рівний рік, а колиб передержав речинець, мае врізати фунт тїла у довжника. Проценту властитель не хотїв, тільки в точнім речинцю звороту гроший.

Зближив ся рівний рік, довжник несе властителю гроші. Йому треба було перевезти ся через ріку, а тепер як на що ломав ся лід на ріці і не мож було ніяк перепровадити ся на другий бік. Другий день ріка вчистилась і довжник приніс гроші властителю але він їх не хотів приймити, бо речинець проминув і він забажав вирізати фунт тіла так як се стояло в договорі. Довжник не пристав на се. Властитель заскаржив його до суду, домагаючи ся врізати фунт тіла. Пани сї були богаті, они мали за що правувати ся і коли суд признавав одному вину сей не переставав, коли другому, той не престав.

Справа тягла ся довгий час, з одного суду до другого. Наконці дійшла она до найвисшого суду і тут уже конечно треба було положити якийсь кінець. Судія сказав, що коли они не поладнали справу до сих пор то і він розслїджувати не буде а передає на приватний суд і як сей рішить, так має бути.

Сидів там в заперті дванайцятилїтний хлопець за те, що повісив другого хлопця. Було се так: Він пас худобу з иньшими хлопцями, звичайно, як се буває, по селах, і они вибрали з поміж себе війта та радних і коли хто з дітий не хотів війтови корити ся, завертати худобу чи що иньше, війт скликав радних і судили непослушного хлопця після вини. Таким чином засуджено повішати одного хлопця, але се ішло в жарті. Они привели його до верби, пригнули крак та зачепили шнур на шию. В часї коли они бавили ся, худоба пішла в ниви і робила своє. Польовий не знаючи що за іграшку дітвора веде, крикнув

на них щоб дати позір на худобу, они перелякані пустили крак і побігли за худобою, а крак підніс ся в гору з хлопцем і він задушив ся.

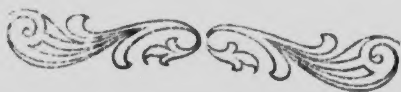
Сей віит — як його судія звав — мав судити справу. Його введено з казні де сидів, у судову галю і розказано справу. Він подумав хвильку, потім звертаючи ся в сторону де сидів довжник сказав: „Вас панонько передано мені щоби розсудити, тож ви мусите дати фунт тіла врізати бо так стоїть у договорі; а ви пане — сказав до властителя грошиий — ріжте тільки фунт, не більше, бо иначе я вам різати му кілько мені вподобаєсь". Згода? Пан знав що годі врізати тільки фунт, полагодив ся з своїм довжником.

Хлопця за се що гарно розсудив справу, пущено домів. Він знова вигонив худобу на пасовиско. Його вже кликали хлопці „віитом".

Невдовзі потім як пущено його домів, до суду наспів другий процес. А те такий: Оден подорожний зайшов до гостинниці перекусити дещо. Се було у пятницю і жидівка приправила печену рибу на сабаш. Риба дуже пахла. Подорожний сказав до Жида: „Се що я нюхав сю рибу, значить так само як би і наїв ся". Жид: Ну, ну! Ти винюхав що найлучше, за се мені треба дати десять грошний — сказав Жид. Хлоп не хотіт дати. Жид взяв з него сірак. Хлоп заскаржив Жида до суду. Жид знав ся з судовими людьми і они присудили щоби хлоп заплатив Жидови те що він бажав.

Жид сївши на візок що тягнула одна коняка,

помчав домів, а хлоп також пішов куда Бог провадив. Іде Жид якраз попри дітвору де находив ся війт, що доперва з арешту випущено його. Гов! Гов! закричали хлопці коли Жид їх проминав. Коняка стала. Жид прав патиком бідного коня щоби їхати дальше, та прозивав хлопців Бог знає як. Але се не помогло, бо хлопці злапали коня за узди і стримали. Війт приступив до Жида питаючи де був та куда їде. Жид не хотів і чути сего а ще гірше прозивав хлопців і бив коня та сїпав за узди, щоби втічи від хлопців. Війт побачив що Жид не хоче відповідати на питаня, приказав щоби хлопці помолотили Жида батогами. Жид узрів що се не жарт, розповів війтови все як треба. Тоді війт приказав Жидови злізти з воза, забравши від него не лише ті десять гроший що хлоп заплатив за запах риби але і всї які знаходились у кишени, вложив їх у торбину, завязав Жидови очи, дзвонив грішми кругом Жида і питав чи чує як гроші дзвонять. Жид відповів що чує. Війт сказав: Так тобі нема нич з сих гроший що дзвонять у моїй торбині, як хлопови що нахав рибу а не їв. Гроші вже мої, а ти мене скарж до суду. Жид вернув таки зараз до суду і розповів свою пригоду, але судія відповів що війт добре розсудив бо так і належалось.

Позір! Важне для всіх !

Ми знаємо дуже добре, як потрібне є нам знане англійської мови. В нашій книгарні можна дістати **УЧЕБНИК АНГЛИЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РУСЬКОГО НАРОДА** з граматикою за русько-англійським і англійсько-руським словарем, великий формат, ціна $1.50 дол.

ТОВАРИШ, новий толмач зі словарем за 60 центів.

ДОМАШНИЙ ПИСАР або книжка писаня листів, як також взори руських і англійських листів у всяких случаях житя, як: листи з потіхою, упімненем, подякою, порадою, листи купецькі, желаня, прошеня, а вкінци взори дописий до газет і т. д. Ся книжка повинна находити ся у кождого Русина, що хоче вміти писати всякі листи так, щоб з него ніхто не съміяв ся.

Ціна сеї книжки тепер **35** центів.

І всякі иньші книжки: історичні, наукові, повісти, казки, всі наші народні, всі укра-